

דבר העורך

ימצאה מקשטת בטלית וטוטפת

לצד בירור ההיבטים ההלכתיים בגיליון זה 'האם מותר לקרוא עיתון לפני התפילה' אי אפשר שלא לעמוד על ההיבט המוסרי והפנימי שבדבר.

הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל (שיחות הגרש"ד פינקוס - ימים נוראים עמוד קמט, עניני חינוך עמוד קמט, עניני פורים עמוד קסז) היה מעורר שוב ושוב: לא די לשאול "האם מותר?" עלינו לשאול כיצד להתנהג עם הבורא עולם, גם בעיסוק של דברים המותרים.

יהודי קם בבוקר ולובש ציצית ומתקשט בטלית ובתפילין, כמו כלה מקושטת, כלשון **הפיטס אוֹדָה לְקַל לֵבָב חוֹקֵה**, שנאמר ברוח הקודש (לשוננו של הגרש"ד): **ימצאה מקשטת בטלית וטוטפת**, כמו פלה מקשטת. תמיד בבקר בבקר.

כאשר יוצא מביתו בבוקר, יורד במדרגות ומוציא את העיתון מתיבת הדואר וקורא, לא שאסור לקרוא עיתון חס ושלום, 'רק חדשות עיתון חרדי' אבל בכל זאת, זה כמו בוץ שבעצם הוא דבר נקי - עפר ומים בלבד, בלי שום לכלוך חיצוני, אבל כשיש בוץ על שמלת הכלה, הוא גורם להרס מוחלט של כל שמחת הנישואין.

גם ברפרוף על פני כותרות העיתון שבתביבת הדואר, הרי שפניו אינן מכוונות אל מול פני השכינה, פניו אינן אל התפילה, הוא פוזל הצידה, ומקלקל את פני הכרובים מלהיות מכוונים פנים אל פנים, למצב של מצדדי אצדודי (עיין גמ' בבא בתרא דף צט), אף שלא עשה עבייה, אבל החטיא את המטרה העיקרית.

והוסיף הגרש"ד (תפארת שמשון במדבר כג כד) לפרש בזה את **הפסוק** הן עם פִּלְבִּיָּא וְקִים וְכֶאֱרִי יִתְנַשֵּׂא, ופירש **רש"י** כשהן עומדים משנתם שחרית חוספין את המצוות, כשאדם קם בבוקר הוא נותן את הראשית של היום, 'קודש לשם' בבחינת ביכורים, למרות שבדרך הטבע על הבוקר אדם רעב ורוצה לאכול ולשוחח בחדשות וכדומה, מתגבר ותחילה מתפלל, כך התפילה עולה כקרבן חביב לפני השי"ת.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'נייעס לפני התפילה'

וְאִנִּי בְּרַב חֶסֶדָּה אָבּוּא בֵּיתָךְ

הכנה לתפילה: אנחנו עומדים בפתח סדרה חדשה בנושא 'הכנה לתפילה', הגיליון הראשון בסדרה הנוכחית, בנושא 'נייעס לפני התפילה'.

האם מצד גדרי ההלכה, מותר להתעדכן ב'נייעס' לפני תפילת שחרית מקו מידע, משיחת חברים, קריאת מודעות רחוב, עיתון חדשות, עדכון תחזית מזג אויר?

האם יש הבדל בין רפרוף על כותרות העיתון בלבד, לבין קריאת כתבות העיתון, והאם יש הבדל אם כבר בירך ברכות השחר או לא?

חז"ל מנו שלושה דברים שאסור לעשותם קודם התפילה: לשאול בשלום חברו, לעסוק בצרכיו, ואכילה ושתייה. ולא מוזכר איסור מפורש לקרוא עיתון, כי בימיהם - לא היה מושג של 'נייעס', ודאי לא בהיקף ובעוצמה המוכרת לנו היום.

ולכאורה, נוכל להסיק מכאן היתר - אם חז"ל לא אסרו, איך נאסור אנחנו, אנחנו לא יכולים לחדש גזירות! אבל מצד שני, מסתבר להכליל זאת בגדרי האיסור שחז"ל אסרו בפירוש, ואילו היה בזמן חז"ל המציאות של עיתונים, יתכן שהיו אוסרים זאת בפירוש.

מקוצר הגיליון לא נספיק לדון, מה הדין בפעולות הפשוטות



צילום אילוסטרציה למצולמים אין קשר לכתבה

מאידיך לדעת **הרשב"א** (ד"ה אמר להו) בשם **הראב"ד**, הובא **בשו"ע** (סעיף ב) בשם יש אומרים, האיסור לומר 'שלום' לחברו, הוא אפילו במוצא את חברו בשוק, ויאמר רק 'צפרא דמרי טב' (בוקר טוב) כדי שיתן לב שאסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל, ומפני שהוא משנה בלשוננו יזכור.

והוסיף **במשנ"ב** (ס"ק טז) אף דמדינא מותר מכל מקום נהגו קדמונינו להחמיר בזה מזה הטעם, ואם התחיל הברכות אין לחוש כל כך ומותר ליתן שלום. וכל זה לפתוח לומר לחבירו שלום, אבל כשחבירו שואל בשלומו מותר להשיב בכל ענין.

טעם הדבר ביאר **בשו"ע הרב** (סעיף ג), שגם אם הוא רגיל ליתן לו שלום בכל יום, ישנה ויאמר 'צפרא דמרי טב', שעל ידי שמשנה בלשון, יתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל. וכתב **בשלמת חיים** (סימן קו) שאם רגיל לומר באדיש 'גוט מארגן', שיאמר 'צפרא טבא' וזה נחשב שינוי. ואם רגיל לומר 'צפרא טבא', יאמר 'גוט מארגן'.

צפרא דמרי טב: כתב **רבנו יונה** (דף ח. מדפי הרי"ף ד"ה ודוקא) בשם **חכמי פרויניציא** הובא **בבית יוסף** (סימן פט) שאפילו באופן של 'משכים לפתח' האיסור הוא רק כשאומר לו 'שלום', ש'שלום' הוא שם של הקב"ה, ואין ראוי לכבד אדם בו לפני התפילה. אך מותר לומר לו 'צפרא דמרי טב', מכיון שאינו מזכיר לו 'שלום'.

אולם **רבנו יונה** חולק על **חכמי פרויניציא**, וכך נפסק **בשו"ע** (סימן פט סעיף ב), ש'צפרא דמרי טב' מותר רק כשהוצרך ללכת לראות עסק מעסקיו או לשום ענין, אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם התפילה, אפילו זה הלשון אסור.

והוסיף **בערוך השולחן** (סעיף יח) ודייק כן מדברי **הבית יוסף** שאסור להקדים לפתחו אפילו בלא אמירת 'צפרא דמרי טב'.

3. אופני היתר

להיפרד מהוריו: כתב **בשו"ת בצל החכמה** (חלק ה סימן ע) שאם אביו ואמו עומדים לצאת לדרך רחוקה בבוקר השכם לאחר שהגיע זמן תפילה, מותר לבניהם שלא התפללו עדיין, ללכת לביתם להיפרד מהם ולברכם בברכת 'צאתכם לשלום', 'סעו לחיים ולשלום', והטעם, כי אם לא יבוא להיפרד מהם יהיה לזלזול בכבודם, וביטול מצות כיבוד אב ואם, ויש לצרף את שיטת הסוברים שבאביו ורבו אין איסור לומר 'שלום'.

המצויות: סידור המיטה, הכנסת כביסה למכונה, קניה קטנה במכולת, שליחת הילדים לגן, הורדת פח האשפה, מקלחת, בדיקת היתרה בחשבון הבנק, עיון בלוח המשימות ביומן, וכדומה.

1. מקור הדין בגמ'

שאלת שלום: מבואר **בגמ'** (מסכת ברכות דף יד.) ונפסק **בשו"ע** (סימן פט סעיף ב) מעלות השחר כיון שהגיע זמן תפילה, אסור ללכת לפני התפילה לפתחו של חבירו לשאול בשלומו אפילו אביו או רבו, אפילו כבר אמר ברכות השחר, והנותן שלום לחברו קודם שיתפלל, כאילו עשאו בְּמָה, **שנאמר** (ישעיה פרק ב פסוק כב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן הָאֲדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בָאָפֶס כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא, רב דורש את הפסוק - אל תקרי בְּמָה אלא בְּמָה, ושמואל דורש את הפסוק - בְּמָה חשבתו לזה ולא לאלוה.

ומסביר **המהרש"א** (חידושי אגדות ברכות דף יד. ד"ה כאילו) הטעם שנחשב כאילו עשאו במה, כי התפילה היא במקום עבודת הקרבן, ואם מקבל פני חברו ושואל בשלומו לפני שמקבל פני שכינה בתפילה, דומה לאדם שהולך להקריב בבמה, במקום להקריב קרבן של הקב"ה על גבי המזבח שבמקדש.

עשית חפציו: עוד מבואר **בגמ'** (מסכת ברכות דף יד.), ונפסק **בשו"ע** (סימן פט סעיף ג), אסור לאדם לעשות את חפציו לפני התפילה, **שנאמר** (תהלים פרק פה פסוק יד) צִדְקָה לִפְנֵי ה' תִּלְבָּשׁ וְיִשָּׁם לְדָרְךָ פַּעֲמֶיךָ, וכפי שמבאר **רש"י** (ד"ה צדק) שה'צדק' הכוונה לתפילה, שמצדיקה את האדם לבוראו, ורק לאחר מכן 'וישם לדרך פעמיו', כלומר שרק אחרי התפילה ילך לדרכי חפציו.

2. שיטות הראשונים

לא השכים: אם הולך לפתח חברו לצורך עסק ואגב נותן לו שלום, **במשנ"ב** (ס"ק יב) סתם לאסור, וציין **לביאור הלכה** (ד"ה ואפילו זה) שהביא בזה מחלוקת **האחרונים**.

פגשו באקראי: אם פוגשו באקראי, נחלקו הראשונים האם מותר לומר 'שלום'; לדעת **רש"י** (ד"ה במשכים) ו**תוס'** (ד"ה במשכים) הובא **בטור ובשו"ע** (סעיף ב), בשיטה הראשונה בסתם, האיסור לומר 'שלום', היינו במשכים לפתחו של חבירו, או שהולך בבית הכנסת ממקומו הקבוע למקומו של חבירו, (משנ"ב ס"ק ט), אבל כשאינו משכים לפתחו אלא שמצאו באקראי בדרך מותר לשאול בשלומו באמירת 'שלום', כפי שמצינו שמותר לשאול בפרקים מפני הכבוד.

שלא עשני גוי



חסידי הראשונים: לצורך התפילה יש מקרים שמתאים ונצרך לברר דברי חולין מסוימים, וכפי שמסופר על **הגאון החסיד רבי נטע ציינוירט זצ"ל** (נטיעה של שמחה חלק א עמוד יד, שיחות התחזקות דיון לכף זכות עמוד קעג, המבשר תורני יתרו תשס"ט עמוד כא), שטרם לשאול לפני התפילה מי נבחר להיות נשיא ארצות הברית, וכאשר שאלו אותו מדוע דחוף לו לדעת לפני התפילה, אמר שהוא צריך לדעת מה לכוין בברכת **שלא עשני גוי** שאין הכוונה רק לגוי מטאטא אשפה ברחוב, אלא אפילו לנשיא אמריקה. על דרך זה, יש אנשים שמעיינים בעיתון, כדי לדעת את שמות החולים שצריכים להתפלל לרפואתם, או שרוצים לדעת מה צריך להתפלל על המצב, שעל ידי זה מתעורר לבו בתפילה. ועל כיוצא בזה נאמר **בגמ'** (סנהדרין דף כו.) הלב יודע אם לעקל אם לעקלקל.

דבר עד שיתפלל. וכן נפסק **בשו"ע** (סוף סעיף ב) שאסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד התפילה. ועוד שעל ידי ריבוי השיחה עלול לפעמים שיעבור זמן קריאת שמע ותפילה.

לא להתעכב: עוד כתב **המשנ"ב** (סימן צ ס"ק מ) לגבי מה שכתב **השו"ע** שמצווה לרוץ כשצועדים לבית הכנסת. מכאן לומדים שקל וחומר שיש להיזהר אז שלא לעמוד באמצע הדרך ולשוחח עם חבר בענייני חולין, כי האדם עלול לאחר בגלל זה ברכו וקדושה.

ודייק **החוט שני** (נושאים שונים הלכות תפילה עמוד קפא) מדברי **המשנ"ב** שעצם הדיבור בעסקיו לא נחשב עיסוק בצרכיו לפני התפילה, מכיון שכתב בשני מקומות שיש להיזהר שלא יאחר זמן ק"ש ותפילה, ושלא יאחר ברכו וקדושה, משמע שעצם הדיבור לא נאסר.

5. קריאת עיתון

איסור מוחלט: לדעת **הגר"ח קניבסקי זצ"ל** (דעת נוטה חלק א עמוד רמז), אין לקרוא עיתון לפני התפילה, כמו כל עיסוק אחר שאסור לפני התפילה. כמו כן, אסור לקרוא מודעות רחוב, אלא אם כן ראה אותן וקרא את הכתוב בהן ללא כוונה, אך אם אמר ברכות השחר, אפשר שרשאי להסתכל לרגע בעיתון או לקרוא מודעת רחוב אם הדבר נחוץ לו.

מטעם אחר נוקט כך **בשבט הקהתי** (חלק ג סימן מ) שאסור לקרוא עיתון לפני התפילה, משום שמבואר **בשו"ע** (סימן צג סעיף ב) שלא יעמוד להתפלל מתוך כעס אלא מתוך שמחה ולא מתוך דין, שלא יהא ליבו טרוד. ובקריאת חדשות לפני התפילה, יש בהן כמעט תמיד שמעות מעציבות ומטרידות, ועלול לבוא למצב של טרדה וכעס, ששונה מאד מהצורה שצריך להיות בתפילה.

יש להימנע: כתב **בחוט שני** (נושאים שונים הלכות

עוד חידש, ששיקור האיסור הוא באמירת המילה 'שלום' בלבד, כי היא שמו של הקב"ה, אך מותר לומר 'שלום' או 'בשלום', שדינם כמו 'צפרא טבא'.

לנוד בראשו: וכתב **בתשובות והנהגות** (כרך א סימן עא) שאם אפשר ינידו בראשם או יעשו שינוי וזה מספיק, כי היום לא מקפידים בכלל לומר דווקא 'שלום' או 'בוקר טוב', אלא אפילו הנדת ראש נחשבת כיבוד וזה מספיק. ואם אמר כבר חלק מברכות השחר, מותר לומר 'שלום' אם פגש את חבריו.

בטלפון: כשמדבר בטלפון, כתב **האז נדברו** (חלק יד סימן לד) שזה לא נחשב 'משכים לפתחו', אלא נחשב כמו 'פגש את חבריו בדרך'. ומסתפק באופן שמדבר עם הוריו, האם מותר לומר להם 'שלום' מצד כיבוד אב ואם, ועדיף לומר לפני כן ברכות השחר.

לדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (פניני תפילה עמוד נח, יבקשו מפיהו חלק ד עמוד קצ) אם מתקשר לחבירו רק כדי לומר לו 'שלום' אסור. אבל אם מתקשר לצורך עניין אחר ופותח ב'שלום' מותר, כי כל האיסור הוא להקדים לבית חבירו רק כדי לומר לו 'שלום'. וכן התיר לטלפן להוריו לפני התפילה.

אמירת מזל טוב: כתב **השבט הלי** (חלק י סימן טו) שלכאורה אין איסור לומר מזל טוב לפני התפילה, ובפרט אם יש בזה גם מפני דרכי שלום מותר, ורק אם ניגש ואומר לו 'שלום' או 'צפרא דמרי טב' אסור.

4. איסור שיחה

אסיפת חברים: כתב **המשנ"ב** (סימן פט ס"ק כב) בשם **פתחי תשובה החדש** יש להימנע משתיית תה בבוקר לפני התפילה באסיפת חברים, כפי שכתב **הרשב"א** (ברכות דף יד. ד"ה אמר, הובא בבית יוסף סימן פט) שטעם האיסור לאדם לעסוק בחפציו לפני התפילה, כדי שלא יפנה לבו לשום

בעת הטבילה במקוה ויצא שכרם בהפסדם, וצריך להזכיר ולעורר עד כמה החמירו חז"ל בכגון דא שהרי אסרו אפילו נתינת שלום לחבירו שהוא דבר גדול מאד עד שאמרו (ברכות דף ו: הנותן שלום לחבירו ולא החזיר נקרא גזלן, וכל שכן שאסור לקרוא עיתונים שמבלבלים את דעתו בעת התפילה.

לקצר בדברי: כתב בתשובות והנהגות (כרך א סימן עא) שמכך שהקפידו כל כך על שאילת שלום, נראה כמה חייבים להשתדל לא לדבר הרבה דברי חולין לפני התפילה, אלא לקצר מאוד, ולא להקדים שיחה לפני שדיבר והתפלל למלכו של עולם על צרכיו, ועל כל פנים יאמר ברכות השחר, שאז יש להקל יותר.



מכון רב תחומי לדבנים ומורי הוראה
מספדו של הרב הגדול הר"ר ישראל מנחם שניידר
ר"מ חסד הרב ר' אברהם ח' ב"ר יצחק מנחם שניידר זצ"ל

האם בתכולת סירים שלנו יש שישים כנגד הכלי עצמו

הבית יוסף (יו"ד סימן צ"ג) כותב שברוב הסירים, אין שישים בתכולת הכלי כנגד הכלי עצמו (דפנותיו ותחתיתו) למעט כלי ש"נחושתה דק ורחבה גדול". כלומר "נפח תכולת הכלי" אינו יותר מפי שישים מ"נפח גוף הכלי".



נערכה בדיקה מקיפה לגבי הסירים בזמננו, האם המציאות השתנתה. הבדיקה נערכה ע"י יו"ר המכון הרב יששכר טאוב והרב אלחנן בקרמן מרבני המכון. נעשה בדיקה בכמה וכמה סוגי סירים. ביתיים ותעשייתיים. סירי נירוסטה וסירי אלומיניום. עם תחתית כפולה וללא

תחתית כפולה.

בבדיקה נמצא כי דבר לא השתנה וגם בסירים בזמננו, אין שישים בנפח תכולת הכלי כנגד נפח גוף הכלי. הדברים נכונים גם לגבי הסירים הגדולים ביותר המצויים בזמננו. הסיר הגדול ביותר שנבדק הוא סיר אלומיניום ענק המכיל יותר מ-90 ליטרים, ומשמש לבישול חמין במטבח תעשייתי. הדבר נכון אפילו אם יבשלו בכלי כשהוא מלא עד גדותיו העליונות ממש (דבר בלתי אפשרי בפועל). בחלק מהסירים נפח הכלי היה 7% מנפח תכולת הכלי. בחלק מהמקרים הנפח היה כ-2% בלבד מנפח הכלי. אך בכל הסירים שנמדדו לא היה אפילו סיר אחד שהיה בתכולתו שישים כנגד נפח גוף הכלי. אכן דפנות הסירים דקות מאוד, בסירי סולתם שנמדדו עובי הדופן הוא 0.7-0.8 מילימטר. - פחות ממילימטר אחד! בסירים פשוטים נמדד עובי דופן של 0.5 מ"מ בלבד. אך התחתית ברוב הסירים היא עבה ולפחות 3.5 מ"מ, ובסירים בעלי תחתית כפולה 7-8 מ"מ. הלכה למעשה לא זזה ממקומה.

ניתן לקבל במערכת את דו"ח הבדיקות המפורט עם פירוט אודות סוגי הסירים השונים שנבדקו.

קו שלם בהוראה 0733-453333

יחידה המכבי 5, ירושלים | סקס: 077-6070116 | 0733453333@GMAIL.COM

משיב כהלכה

**הפרס השבועי 100 שקל מזומן
הזוכה בפרס גיליון 483 בסך 100 שקל מזומן
האברך הר"ר ישראל לשינסקי שליט"א
כולל אנילביץ בני ברק**

שאלה: מהם גדרי איסור אכילה לפני תפילת שחיית?

ביאור: מה טעם האיסור לאכול קודם שחיית, מדאורייתא, מדרבנן, מנהג? מה הדין בנשים וחולה ומי שקשה לו לכיין בתפילה בלי שיאכל קודם? מאימתי זמן האיסור; מעלות השחר, חצי שעה קודם עלות השחר, מזמן הקימה אפילו בלילה?

מקורות: גמ' (ברכות דף יז, זזה"ק (ויקהל רט"ו ב), חינוך ומנחת חינוך (מצוה רמח), קב הישר (פרק טא), בית יוסף שולחן ערוך משנה ברורה וביאור הלכה (סימן פט סעיף ג, ד, סימן תקסד סעיף א), גיליון עומק הפשט (מספר 444).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל השולח תשובה נכונה, בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), יכול לזכות בפרס. בחירת הזוכה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדיה. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוחה 4
- עמדות 'דריים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

הוקדש לרפואת

**הרב פנחס אליהו בן שרה שליט"א
לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל**

דינים העולים

- א. אמירת שלום: מעלות השחר קודם התפילה גם אחרי ברכות השחר אסור להקדים לבית חבירו או למקומו בבית הכנסת, לומר לו 'שלום', אפילו לאביו או רבו. והאיסור אפילו הלך לפתחו לצורך עסק, ויש מתירים.
- ב. באקראי: אם פוגש את חבירו בשוק באקראי, מותר לומר לו 'שלום', ויש מחמירים לשנות את הלשון מהנוסח שרגיל לומר, ואם כבר אמר ברכות או שחבירו שאל בשלומו לכל הדעות מותר לענות 'שלום'. יש שכתב שאסור להשיב לבית חבירו, אפילו בלי אמירה.
- ג. בוקר טוב: אם השיב לפתחו אסור לומר 'צפרא דמרי טב'. ואם השיב לצורך דבר אחר, וכל שכן אם פגשו באקראי, מותר.
- ד. שיחה: לא ישתה תה באסיפת חברים, שאסור להתעכב בדברים אחרים, ועוד שעלול להפסיד זמן ק"ש ותפילה. מצווה לרוץ להזדרז לבוא לבית הכנסת. ולא יתעכב לדבר עם חבירו חפצי עצמו, שלא יפסיד ברכו וקדושה.
- ה. אופני היתר: מותר ללכת להיפרד מהוריו ולברכם, ואחרי ברכות השחר מותר לברכם כרגיל. יש שכתב להתיר לומר 'לשלום' או 'בשלום' וכדומה. מותר לומר 'מזל טוב' לפני התפילה, בפרט כשיש בדבר מפני דרכי שלום.
- ו. טלפון: דיבור בטלפון נחלקו הפוסקים האם דינו כמוצאו באקראי. וכשמדבר עם הוריו ספק אם מותר לומר להם 'שלום', ועדיף אחרי ברכות השחר. וכשמבקש לחבר לצורך אחר מותר.
- ז. עיתון: יש אוסרים מצד הדין קריאת עיתון ומודעות רחוב, ואם אמר ברכות מותר להסתכל לרגע בעיתון. יש אוסרים מצד ההנהגה הראויה. ויש מתירים רק עיון חטוף בכתורות.
- ח. דברי חולין: עורר בספרים הקדושים מה טוב ונעים שלא לדבר דברי חולין משיקץ משנתו עד אחר התפילה, ויתעורר לעבודת קונו תכף בקומו משנתו.

נושא הגיליון הבא:

'אכילה לפני שחרית'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

לעילוי נשמת ראש ישיבת מיר

**הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה ב"ר נתן צבי פינקל זצוק"ל
במלאות שישים שנה לפטירתו - י"ט תמוז תשכ"ה ת.נ.צ.ב.ה.**

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
בידורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי
02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...